

Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015

2015 dccc 2

RHAN 3

COMISIYNYDD CENEDLAETHAU'R DYFODOL CYMRU

Swyddogaethau'r Comisiynydd

19 Swyddogaethau'r Comisiynydd

- (1) Caiff y Comisiynydd, wrth gyflawni dyletswydd gyffredinol y Comisiynydd—
- darparu cyngor neu gymorth i gorff cyhoeddus (gan gynnwys darparu cyngor ar newid hinsawdd);
 - darparu cyngor i Archwilydd Cyffredinol Cymru ar yr egwyddor datblygu cynaliadwy;
 - darparu cyngor neu gymorth i fwrdd gwasanaethau cyhoeddus ynghylch paratoi ei gynllun llesiant lleol (gweler adran 42);
 - darparu cyngor neu gymorth i unrhyw berson arall y mae'r Comisiynydd yn ystyried ei fod yn cymryd camau (neu'n dymuno cymryd camau) a allai gyfrannu at gyrraedd y nodau llesiant;
 - hybu'r arferion gorau ymhlith cyrff cyhoeddus wrth iddynt gymryd camau i gyflawni eu hamcanion llesiant yn unol â'r egwyddor datblygu cynaliadwy;
 - hyrwyddo ymwybyddiaeth ymysg cyrff cyhoeddus o'r angen i gymryd camau i gyflawni eu hamcanion llesiant yn unol â'r egwyddor datblygu cynaliadwy;
 - annog cyrff cyhoeddus i gydweithio ac i weithio gyda phersonau eraill pe gallai hynny eu cynorthwyo i gyflawni eu hamcanion llesiant;
 - ceisio cyngor gan banel gynghori (gweler adran 26) mewn perthynas ag arfer unrhyw un neu ragor o swyddogaethau'r Comisiynydd.
- (2) Caiff y Comisiynydd ymgymryd â gwaith ymchwil neu astudiaethau eraill mewn perthynas â'r canlynol—

- (a) i ba raddau y mae'r nodau llesiant a'r dangosyddion cenedlaethol yn gyson â'r egwyddor datblygu cynaliadwy,
 - (b) i ba raddau y mae'r egwyddor datblygu cynaliadwy yn cael ei hystyried yn y dangosyddion cenedlaethol,
 - (c) yr egwyddor datblygu cynaliadwy ei hun (gan gynnwys sut y cymhwysir yr egwyddor i osod a chyflawni amcanion llesiant), a
 - (d) unrhyw beth sy'n gysylltiedig ag unrhyw un neu ragor o'r pethau hynny sy'n effeithio ar lesiant economaidd, cymdeithasol, amgylcheddol a diwylliannol Cymru (neu unrhyw ran o Gymru).
- (3) Nid yw'r cyfeiriadau yn yr adran hon at ddarparu cymorth i gorff cyhoeddus yn cynnwys darparu cymorth ariannol.

20 Adolygiadau gan y Comisiynydd

- (1) Caiff y Comisiynydd gynnal adolygiad ynghylch i ba raddau y mae corff cyhoeddus yn diogelu gallu cenedlaethau'r dyfodol i ddiwallu eu hanghenion drwy ystyried effaith hirdymor y pethau y mae'r corff yn eu gwneud o dan adran 3.
- (2) Wrth gynnal adolygiad, caiff y Comisiynydd adolygu—
- (a) y camau y mae'r corff wedi eu cymryd neu'n bwriadu eu cymryd er mwyn cyflawni ei amcanion llesiant;
 - (b) i ba raddau y mae'r corff yn cyflawni ei amcanion llesiant;
 - (c) a yw corff wedi gosod amcanion llesiant ac wedi cymryd camau i'w cyflawni yn unol â'r egwyddor datblygu cynaliadwy.
- (3) Wrth gynnal adolygiad, rhaid i'r Comisiynydd roi sylw i unrhyw ymchwiliad o'r corff a gynhelir gan Archwilydd Cyffredinol Cymru o dan adran 15.
- (4) Wrth gynnal adolygiad, caiff y Comisiynydd wneud argymhellion i'r corff cyhoeddus ynghylch—
- (a) y camau y mae'r corff wedi eu cymryd neu'n bwriadu eu cymryd er mwyn cyflawni ei amcanion llesiant;
 - (b) sut i osod amcanion llesiant a chymryd camau i'w cyflawni yn unol â'r egwyddor datblygu cynaliadwy.
- (5) Caiff y Comisiynydd gynnal un adolygiad o ddau gorff cyhoeddus neu ragor.
- (6) Rhaid i'r Comisiynydd gyhoeddi adroddiad ar adolygiad (gan gynnwys unrhyw argymhellion a wneir) ac anfon copi ohono at Weinidogion Cymru.
- (7) Wrth gynnal adolygiad, caiff y Comisiynydd ei gwneud yn ofynnol i gorff cyhoeddus ddarparu'r wybodaeth honno y mae'r Comisiynydd yn ei hystyried yn berthnasol i'r adolygiad.
- (8) Ond nid yw'n ofynnol i gorff cyhoeddus ddarparu gwybodaeth i'r Comisiynydd os yw'r corff wedi ei wahardd rhag ei darparu yn rhinwedd deddfiad neu unrhyw reol gyfreithiol arall.

21 Argymhellion gan y Comisiynydd

- (1) Wrth ddarparu cyngor neu gymorth i Weinidogion Cymru, caiff y Comisiynydd hefyd wneud argymhellion i'r Gweinidogion ynghylch y nodau llesiant neu'r dangosyddion cenedlaethol.

- (2) Os yw'r Comisiynydd yn gwneud argymhellion o dan yr adran hon, rhaid i'r Comisiynydd gyhoeddi'r argymhellion hynny.

22 Dyletswydd i ddilyn argymhellion

- (1) Rhaid i gorff cyhoeddus gymryd pob cam rhesymol i ddilyn y ffordd o weithredu a nodir yn yr argymhellion a wneir iddo gan y Comisiynydd o dan adran 20(4) oni bai bod—
- y corff cyhoeddus yn fodlon bod rheswm da iddo beidio â dilyn yr argymhelliad mewn categorïau penodol o achosion neu o gwbl, neu
 - yn penderfynu ar ddull gweithredu amgen mewn perthynas â phwnc yr argymhelliad.
- (2) Caiff Gweinidogion Cymru ddyroddi canllawiau i gyrrff cyhoeddus eraill ynghylch sut i ymateb i argymhelliad a wneir gan y Comisiynydd.
- (3) Wrth benderfynu sut i ymateb i argymhelliad o'r fath, rhaid i gorff cyhoeddus ystyried canllawiau o'r fath.
- (4) Rhaid i gorff cyhoeddus gyhoeddi ei ymateb i argymhelliad a wneir gan y Comisiynydd ac os nad yw'r corff yn dilyn argymhelliad, rhaid i'r ymateb gynnwys rheswm y corff dros wneud hynny ac egluro pa gamau gweithredu amgen, os o gwbl, y mae'n bwriadu eu cymryd.

23 Adroddiad Cenedlaethau'r Dyfodol

- (1) Rhaid i'r Comisiynydd baratoi a chyhoeddi, cyn diwedd pob cyfnod adrodd, adroddiad sy'n cynnwys asesiad y Comisiynydd o'r gwelliannau y dylai cyrrff cyhoeddus eu gwneud er mwyn gosod amcanion llesiant, a'u cyflawni, yn unol â'r egwyddor datblygu cynaliadwy.
- (2) Rhaid i adroddiad y Comisiynydd gynnwys, yn benodol, asesiad o sut y dylai cyrrff cyhoeddus—
- gwella'r modd o ddiogelu gallu cenedlaethau'r dyfodol i ddiwallu eu hanghenion, a
 - cymryd mwy o ystyriaeth o effaith hirdymor yr hyn a wnânt.
- (3) Yn yr adran hon ac yn adran 24, y "cyfnod adrodd" yw'r cyfnod—
- sy'n dechrau gyda'r diwrnod ar ôl y diwrnod y cyhoeddir adroddiad tueddiadau tebygol y dyfodol o dan adran 11, a
 - sy'n dod i ben ar y diwrnod cyn y dyddiad sydd flwyddyn union cyn y dyddiad y cynhelir y bleidlais yn yr etholiad cyffredinol nesaf o dan adran 3 o [Ddeddf Llywodraeth Cymru 2006](#) (p.32).
- (4) Yn ogystal â'r asesiad a grybwyllir yn is-adran (1), rhaid i adroddiad o dan yr adran hon gynnwys y canlynol—
- crynodeb o'r dystiolaeth a gasglodd y Comisiynydd a'r gweithgareddau yr ymgymerodd y Comisiynydd â hwy yn ystod y cyfnod adrodd (gweler adran 24);
 - crynodeb o'r adolygiadau a gynhaliwyd gan y Comisiynydd yn ystod y cyfnod adrodd (gweler adran 20);

- (c) crynodeb o unrhyw gamau eraill a gymerodd y Comisiynydd yn ystod y cyfnod adrodd wrth arfer swyddogaethau'r Comisiynydd.
- (5) Caiff adroddiad o dan yr adran hon gynnwys—
 - (a) adroddiad ar unrhyw waith ymchwil neu astudiaethau eraill yr ymgwymerwyd â hwy o dan adran 19(2);
 - (b) unrhyw wybodaeth arall y mae'r Comisiynydd yn ei ystyried yn briodol.
- (6) Rhaid i'r Comisiynydd anfon copi o adroddiad a gyhoeddir o dan yr adran hon at Weinidogion Cymru.
- (7) Rhaid i Weinidogion Cymru osod copi o adroddiad a anfonir atynt o dan is-adran (6) gerbron y Cynulliad Cenedlaethol.
- (8) Caiff Gweinidogion Cymru ddiwygio'r cyfnod adrodd drwy reoliadau.

24 Adroddiad Cenedlaethau'r Dyfodol: gweithgareddau yn ystod y cyfnod adrodd

- (1) Yn ystod cyfnod adrodd (ond cyn i'r adroddiad o dan adran 23 gael ei gyhoeddi) rhaid i'r Comisiynydd ymgynghori â'r canlynol—
 - (a) y panel cynghori (gweler adran 26);
 - (b) pob corff cyhoeddus;
 - (c) cynrychiolwyr mudiadau gwirfoddol yng Nghymru;
 - (d) unrhyw berson arall y mae'r Comisiynydd yn ystyried ei fod yn cymryd camau (neu'n dymuno cymryd camau) a allai gyfrannu at gyrraedd y nodau llesiant;
 - (e) cynrychiolwyr personau sy'n preswyllo ym mhob ardal awdurdod lleol yng Nghymru;
 - (f) cynrychiolwyr personau sy'n cynnal busnes yng Nghymru;
 - (g) undebau llafur sy'n cynrychioli gweithwyr yng Nghymru;
 - (h) unrhyw berson arall y mae'r Comisiynydd yn ei ystyried yn briodol er mwyn sicrhau bod buddiannau economaidd, cymdeithasol, amgylcheddol a diwylliannol yn cael eu cynrychioli'n llawn.
- (2) Wrth baratoi adroddiad o dan adran 23 rhaid i'r Comisiynydd (yn ogystal ag ystyried unrhyw sylwadau a gyflwynwyd gan bersonau yr ymgynghorwyd â hwy o dan is-adran (1)) ystyried y canlynol—
 - (a) pob adroddiad llesiant blynyddol o dan adran 10(10) a gyhoeddwyd yn ystod y cyfnod adrodd;
 - (b) yr adroddiad tueddiadau tebygol y dyfodol a gyhoeddir o dan adran 11 ar y diwrnod cyn i'r cyfnod adrodd ddechrau;
 - (c) adroddiadau perthnasol gan Archwilydd Cyffredinol Cymru.